

توضیحاتی راجع به حیطه ها:

حیطه **شناختی** با مهارت های عقلی و توانایی های ذهنی ارتباط دارد. مثلاً دانش آموز می تواند نام یک شکل هندسی را بیان کند و یا یک مساله ریاضی را حل کند.

لازم به توضیح است که در حیطه شناختی سطح "دانش"، پایین ترین سطح است و سطح "ارزشیابی و قضاوت"، بالاترین سطح.

حیطه **عاطفی** با علایق و نگرش های دانش آموز ارتباط دارد. مثلاً علاقه مند به خواندن زندگینامه دانشمندان بودن و یا ارزش گذاشتن به دانش ریاضی.

در حیطه عاطفی سطح "دریافت و توجه کردن" پایین ترین سطح است و "سطح تبلور ارزشها"، بالاترین سطح.

حیطه **روانی-حرکتی** با اعمال حرکتی و هماهنگی های بین حواس، سر و کار دارد. مثلاً مهارت دانش آموز در نقاشی کردن، شکل کشیدن، تایپ کردن و ...

در حیطه روانی-حرکتی سطح "مشاهده و تقلید" پایین ترین سطح است و "عادی شدن عمل"، بالاترین سطح.

هدف های کلی و جزئی:

معمولاً هدف کلی در یک جمله و به صورت کلی بیان می شود و تقریباً مشابهت زیادی با عنوان درس دارد. هدفهای کلی آموزشی اهدافی هستند که در پایان آموزش تحقق می یابند و معمولاً به صورت عبارتهای کلی مطرح می شوند و با افعال کلی تدوین می شوند مانند: یاد بگیرد ، آشنا شود ، بفهمد ، بداند، بشناسد و.... .

لازم نیست که تعداد اهداف کلی درس زیاد باشد بلکه همانطور که هر درس فقط یک تیتراژ دارد هدف کلی درس هم می تواند یک مورد باشد.

برای رسیدن به یک هدف کلی، قاعده بر این است که آن را به هدف های جزئی تری که پیش نیاز هدف کلی محسوب می شوند تجزیه کنیم. این تجزیه باید به گونه ای صورت گیرد که سلسله مراتب و ارتباط منطقی هدف ها و فعالیت هایی که برای نیل به هدف کلی لازم است، مشخص شوند. بهتر است در صورت امکان هدف های جزئی در هر سه حیطه شناختی، عاطفی و روانی- حرکتی باشند.

مثال:

هدف کلی درس:

دانش آموزان با جمع یک رقمی و کاربردهای آن آشنا شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان علامت جمع را بشناسند. (شناختی، دانش)

دانش آموزان مفهوم جمع و نحوه محاسبه آن را فرا بگیرند. (شناختی، درک و فهم)

دانش آموزان با کاربرد جمع در مسایل، آشنا شوند. (شناختی، کاربرد)

دانش آموزان به نحوه کاربرد جمع در مسایل روزمره علاقه مند شوند. (عاطفی، دریافت و توجه)

دانش آموزان بدون کمک معلم بتوانند یک جمع بنویسند. (روانی-حرکتی، اجرای مستقل)

مثال:

هدف کلی درس:

دانش آموزان با خواندن و نوشتن اعداد سه رقمی آشنا شوند.

اهداف جزئی:

دانش آموزان اعداد سه رقمی را بخوانند. (شناختی، دانش)

دانش آموزان اعداد سه رقمی را بنویسند. (شناختی، دانش)

دانش آموزان بتوانند اعداد سه رقمی داده شده را در جدول ارزش مکانی بنویسند. (شناختی، درک و فهم)

دانش آموزان با توجه و علاقه به درس گوش دهند. (عاطفی، دریافت و توجه)

رفتار ورودی:

در این قسمت معلم مشخص می کند که دانش آموز برای آموختن درس جدید به چه دانشی نیاز دارد.

مثال: اگر درس جدید مربوط به مبحث تقسیم باشد، دانش آموزان باید راجع به ضرب بدانند.

مثال: اگر مبحث درس جدید، جمع اعداد سه رقمی است، دانش آموزان باید با اعداد سه رقمی به خوبی آشنا باشند و جمع اعداد دو رقمی را بدانند.

مثال: اگر مبحث درس جدید، تقسیم کسرها است، دانش آموزان باید ضرب کسرها را بدانند.

در رفتار ورودی مشخص می کنیم که دانش آموزان چه باید بدانند و در ارزشیابی ورودی درباره این موارد از دانش آموزان سؤال می کنیم.

ارزشیابی ورودی:

هدف آن میزان اطلاع از میزان و سطح دانسته های فراگیران است تا نقطه شروع تدریس جدید، مشخص شود.

مثال: اگر درس جدید مربوط به مبحث تقسیم باشد از دانش آموزان سوالاتی راجع به ضرب می پرسیم.

مثال: اگر مبحث درس جدید، جمع اعداد سه رقمی است باید از دانش آموزان سوالاتی راجع به جمع اعداد دو رقمی بپرسیم و یا اینکه چند عدد سه رقمی بنویسیم و از دانش آموزان بخواهیم که آن ها را بخوانند و یکان، دهگان و صدگان آن ها را مشخص کنند.

مثال: اگر مبحث درس جدید، تقسیم کسرها است از دانش آموزان راجع به ضرب کسرها می پرسیم.

مثال:

درس: تفریق یک رقمی

رفتار ورودی:

* دانش آموزان با عدد نویسی آشنا باشند.

* دانش آموزان جمع یک رقمی را بدانند.

ارزشیابی ورودی:

* دانش آموزان از عدد صفر تا ۷ را در دفتر خود بنویسند.

* جمع های زیر را در دفتر خود حل کنند.

$$۲ + ۳ =$$

$$۴ + ۱ =$$

$$۴ + ۳ =$$

هدف های رفتاری:

در نوشتن اهداف رفتاری باید از افعال رفتاری قابل مشاهده و اندازه گیری مانند: تعریف کردن، بیان کردن، توضیح دادن، نوشتن و اندازه گیری کردن استفاده کرد. در واقع اهداف رفتاری آنچه را که دانش آموزان در جریان آموزش باید انجام دهند به وضوح بیان می کند.

تعداد اهداف رفتاری به اهمیت هر درس بستگی دارد. پس واضح است در نوشتن این اهداف باید از ذکر موارد مرتبط با یاد آوری یا موضوعات کم اهمیت خود داری شود.

پس از تهیه فهرست اهداف رفتاری باید آنها را طبقه بندی کرد. به این ترتیب که اهداف را در سه حیطه شناختی، عاطفی و روانی-حرکتی طبقه بندی می کنند(ممکن است هر سه حیطه در طرح درس شما نباشد ولی سعی کنید حداقل دو حیطه را مد نظر قرار دهید).

مثال هایی برای هدف های رفتاری:

شناختی:

بتوانند انواع چهار ضلعی ها را نام ببرند. (شناختی، دانش)

تعریف مربع را به درستی بیان کند. (شناختی، دانش)

مفهوم کسر را به زبان خودش به درستی توضیح دهد. (شناختی، درک و فهم)

نحوه به دست آوردن فرمول مساحت مثلث را بدون غلط، توضیح دهد. (شناختی، درک و فهم)

با استفاده از قواعد هندسی، مساحت یک زمین را محاسبه کند. (شناختی، کاربرد)

با توجه به قواعد ریاضی تدریس شده، مسائل مرتبط که در زندگی روزمره با آن مرتبط است، حل کند. (شناختی، کاربرد)

ارتباط بین جملات در الگوهای داده شده را به درستی بیابد. (شناختی، تجزیه و تحلیل)

شباهت ها و تفاوت های دو شکل هندسی را بیان کند. (شناختی، تجزیه و تحلیل)

برای $7+4$ ، مساله ای بنویسد. (شناختی، ترکیب)

بتواند مبحث احتمال را خلاصه کند. (شناختی، ترکیب)

بتواند بهترین روش را برای اندازه گیری طول، انتخاب کند. (شناختی، ارزشیابی و قضاوت)

عاطفی:

با علاقه به مبحث محیط گوش کند. (عاطفی، توجه کردن)
به سوالات مطرح شده در کلاس به طور دقیق پاسخ دهد. (عاطفی، پاسخ دادن)
از دستورالعمل ها و قوانین گفته شده در کلاس پیروی کند. (عاطفی، پاسخ دادن)
برای درس ریاضی ارزش قائل شود. (عاطفی، ارزش گذاری)

روانی-حرکتی:

با نگاه کردن به معلم و از روی خط چین ها، اشکال هندسی را رسم کند. (روانی-حرکتی، مشاهده و تقلید)
به کمک خط کش و نقاله و بدون کمک دوستان یا معلم، زاویه های تند و باز رسم کند. (روانی-حرکتی، اجرای مستقل)
جمع های ستونی را با سرعت و به درستی (یکان ها زیر هم، دهگان ها زیر هم و...) بنویسد. (روانی-حرکتی، سرعت و دقت)
با مهارت مستطیل بکشد. (روانی-حرکتی، عادی شدن عمل)

وسایل مورد نیاز:

برای تدریس هر درس وسایل و مواد آموزشی و تدارکات مخصوص لازم است. معلم باید وسایل و مواد لازم را از قبل پیش بینی و تهیه کند و در طرح درس از آنها نام ببرد. نمونه ای از وسایل مورد نیاز عبارتند از: نقشه، کاغذ سفید، کتاب، وسایل آزمایشگاه، ساعت، دماسنج، پاورپوینت و

نکته هایی درباره نوشتن مراحل تدریس:

آماده سازی و ایجاد انگیزه باید با موضوع و هدف درس، مرتبط باشد.

خلاقیت معلم در طراحی فعالیت های انگیزه بخشی موثر است.

نباید زمان آماده سازی خیلی طولانی باشد.

مراحل ارائه درس نه خیلی کلی باشد و نه خیلی جزئی.

فعالیت های دانش آموزان به موازات فعالیت های معلم نوشته شود.

مثال هایی که برای تدریس استفاده می کنید و تمرین ها در طرح درس گنجانده شود.